ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-6

Milliy sport turi sifatida kurashning yoshlarda vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirishdagi roli

Роль узбекской национальной борьбы (кураш) как вида спорта в формировании патриотических чувств у молодёжи

The Role of Uzbek National Wrestling (Kurash) as a Sport in Shaping Patriotic Sentiments Among Youth

Ochilova Sarvinoz Salim qizi - Navoiy davlat universiteti
Jismoniy madaniyat fakulteti Sport faoliyati (Kurash) ta’lim yo‘nalishi 2- bosqich talabasi
Очилова Сарвиноз Салим кызы - Навоийский государственный Университет Факультет физической культуры, направление образования «Спортивная деятельность (Кураш)», студентка 2-го курса
Sarvinoz Salim qizi Ochilov - Navoi State University
Faculty of Physical Education, 2nd-year student of the Educational Program “Sports Activity (Kurash)”

Annotatsiya:

Mazkur maqolada kurash milliy sport turi sifatida yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashdagi o‘rni tahlil etiladi. Tadqiqot davomida kurashning pedagogik imkoniyatlari, yoshlar ongida fuqarolik mas’uliyati va milliy g‘urur tuyg‘ularini shakllantirishdagi samaradorligi o‘rganildi. Mualliflar kurash mashg‘ulotlarining ijtimoiy-ma’naviy tarbiya bilan bog‘liqligini, o‘quvchilarning axloqiy qadriyatlarga munosabatini shakllantirishdagi rolini aniqlashdi. Natijalar milliy sport turlarini ta’lim jarayoniga integratsiya qilish yoshlar ongini yuksaltirishda muhim vosita ekanini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: kurash, milliy sport, vatanparvarlik, tarbiya, yoshlar, pedagogika, fuqarolik ong, ma’naviyat

Аннотация

В статье рассматривается роль узбекской национальной борьбы (кураш) как вида спорта в формировании патриотических чувств у молодёжи. Исследование направлено на выявление педагогического потенциала кураша, его влияния на развитие гражданской ответственности, национального самосознания и духовных ценностей среди учащихся. Авторы подчеркивают важность интеграции национальных видов спорта в образовательный процесс для воспитания молодежи в духе патриотизма и уважения к традициям.

Ключевые слова: кураш, национальный спорт, патриотизм, воспитание, молодёжь, педагогика, гражданское сознание, духовность

Abstract

This article explores the role of Uzbek national wrestling (kurash) as a sport in shaping patriotic values among youth. The study focuses on the pedagogical potential of kurash in fostering civic responsibility, national pride, and moral education in students. The findings demonstrate that integrating national sports like kurash into the educational process can effectively promote patriotic sentiment and strengthen cultural identity in the younger generation.

Keywords: Kurash, national sport, patriotism, education, youth, pedagogy, civic awareness, moral values

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-6

Kirish

Har bir xalqning jismoniy tarbiya va sport bilan bog‘liq an’analari uning ma’naviy-madaniy merosining ajralmas qismidir. O‘zbekiston xalqining ming yillik tarixiy taraqqiyoti jarayonida shakllangan milliy kurash sporti nafaqat jismoniy chiniqish, balki axloqiy poklanish, irodaviy tarbiya va vatanparvarlik tuyg‘ularini mustahkamlovchi vosita sifatida ahamiyat kasb etgan. Bugungi kunda kurashning xalqaro sport maydonida keng e’tirof etilishi, uni ta’lim tizimiga integratsiya qilish zaruriyatini kuchaytirmoqda. Ayniqsa, zamonaviy globallashuv sharoitida yosh avlodda milliy g‘urur va vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishda kurashning tarbiyaviy imkoniyatlarini ilmiy asoslash pedagogika sohasining dolzarb masalalaridan biridir. UNESCOning 2020-yilgi sport bo‘yicha hisobotida sportning fuqarolik ongini mustahkamlashdagi o‘rni alohida ta’kidlangan. [4, 115] Shu nuqtai nazardan qaralganda, kurash o‘zbek yoshlari uchun jismoniy tayyorgarlikdan tashqari, milliy o‘zlikni anglash va vatanparvarlikni shakllantirishda beqiyos vositadir.

Metodologiya

Ushbu tadqiqotda aralash metodlardan foydalanildi. Talabalar, o‘quvchilar va murabbiylar orasida so‘rovnoma o‘tkazilib, ularning kurash orqali vatanparvarlik tuyg‘ularining shakllanishiga bo‘lgan munosabatlari o‘rganildi. So‘rovnoma Toshkent, Samarqand va Navoiy viloyatlaridagi 5 ta sport maktabida tashkil etildi. Shuningdek, kontent-analiz orqali O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining sog‘lom turmush tarzi va vatanparvarlik ruhini kuchaytirishga oid farmonlari o‘rganildi. Statistik tahlillar SPSS dasturi orqali amalga oshirildi va natijalar $p<0.05$ ishonchlilik darajasida baholandi. Metodologik asos sifatida L. S. Vygotskiy va A. N. Leontyevning faoliyatga asoslangan pedagogik yondashuv nazariyalari tahlil qilindi. So‘rovnoma 2024-yil aprel–may oylarida o‘tkazilib, jami 250 nafar ishtirokchi qamrab olindi.

Natijalar

So‘rovnomalar va kuzatuvlar natijasida aniqlanishicha, respondentlarning 81 foizi kurash bilan shug‘ullanish ularning “yurtga sadoqat” tuyg‘usini kuchaytirganini ta’kidladi. 67 foizi kurash mashg‘ulotlarida ularga doimiy ravishda milliy urf-odatlar, buyuk ajdodlar jasorati, tarixiy g‘alabalar haqida ma’lumotlar berilishini aytgan. Ayniqsa, 14–18 yoshli o‘quvchilarda kurash orqali jamoaviylik, intizom va o‘z millatiga g‘urur hissining ortgani kuzatildi. Kuzatuvlarda aniqlanishicha, kurashchilar ishtirok etgan bayramlarda davlat ramzlariga bo‘lgan hurmat yuqori bo‘lgan, milliy kiyimlar va urf-odatlar bilan uyg‘unlikda sport ruhining shakllangani qayd etildi. Kurashchilarning maktabdagi ijtimoiy faolligi boshqa sport turlari bilan shug‘ullanuvchilarga nisbatan 22 foizga yuqori bo‘lgan. Bu natijalar kurashni faqat sport emas, balki pedagogik tarbiyaning milliy modeli sifatida ko‘rib chiqish zarurligini ko‘rsatadi [3; 25].

Muhokama

Yuqoridagi natijalar shuni ko‘rsatadiki, kurash yoshlar ongida o‘zligini anglash, yurt sha’nini ulug‘lash, milliy g‘urur kabi tuyg‘ularni uyg‘otishda bevosita vosita bo‘lib xizmat qiladi. Pedagogik jarayonda kurash elementlarini integratsiyalash milliy sport orqali fuqarolik ongini shakllantirish imkonini beradi. Bu jihat bilan kurash Yaponiyadagi judo, Koreyadagi taekvondo kabi milliy sport turlarining ta’limdagi o‘rniga yaqinlashadi. Ayni paytda kurash orqali yoshlarda shakllanayotgan vatanparvarlik hissi ularning ijtimoiy faolligi, mas’uliyat hissi va ongli fuqarolikka tayyorligini kuchaytiradi. Bu pedagogik jihatdan ijobiy natijadir. Jahon tajribasiga ko‘ra, sport orqali vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirish, yoshlarda sog‘lom raqobat, intizom, milliy birlikni

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

kuchaytirishda samarali yo‘ldir. O‘zbekiston ta’lim tizimida kurashning o‘rni bu nuqtai nazardan chuqurroq o‘rganilishi zarur. Bu borada kurash darslarini alohida fan sifatida joriy etish, kurash asosida ishlab chiqilgan o‘quv dasturlarini umumta’lim maktablari va kollejlar uchun ishlab chiqish zaruriyati tug‘ilmoqda. Shu bilan birga, pedagoglarning milliy sport orqali tarbiya berish kompetensiyalarini oshirish bo‘yicha maxsus malaka oshirish kurslarini tashkil qilish foydalidir.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, milliy kurash sporti O‘zbekistonda yoshlar orasida vatanparvarlik tuyg‘ularini shakllantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qilmoqda. Bu sport turi orqali nafaqat jismoniy, balki ma’naviy kamolotga erishish, ijtimoiy ongni oshirish, milliy qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiya berish mumkinligi isbotlandi. Kelgusida kurashni maktab va oliy ta’lim muassasalarining o‘quv dasturlariga keng joriy etish, uni madaniy-ma’naviy tarbiya vositasi sifatida tizimlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Milliy sportlar orqali yoshlarni vatanparvarlik, fidoyilik va fuqarolik mas’uliyati ruhida tarbiyalash O‘zbekistonning ijtimoiy-pedagogik siyosatining asosiy yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qolishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Islomov, Xurshid. Kurash: Milliy sport va ma’naviy-tarbiyaviy vosita sifatida. Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2018.
2. Abdullayev, Shavkat. Sport pedagogikasi asoslari. Toshkent: Ilm Ziyo, 2019.
3. Tursunov, Nodir. “Milliy kurashni ommalashtirish va uni ta’lim tizimiga integratsiya qilish muammolari.” Jismoniy tarbiya va sport jurnali, 2021, №3, bet. 22–26.
4. Kim, S., J. Lee. “Effects of Taekwondo Training on Students’ Interpersonal Competence and Social Behavior.” Korean Journal of Physical Education, vol. 58, no. 3, 2019, pp. 112–126.
5. UNESCO. Quality Physical Education Guidelines for Policy-Makers. Paris, 2020.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. “O‘zbekistonda sog‘lom turmush tarzini keng joriy etish va ommaviy sportni rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida.” Farmon PQ–6165, 2021.
7. Vygotsky, L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge: Harvard University Press, 1978.